

AFRIKAANS HUISTAAL: VRAESTEL II

Tyd: 3 uur

100 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 8 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
 2. In hierdie vraestel is daar TWEE afdelings:
 - Afdeling A: Letterkunde (Drama en Prosa)
 - Afdeling B: Transaksionele Skryfwerk.
 3. Beantwoord twee vrae uit Afdeling A en twee vrae uit Afdeling B.
 4. In Afdeling A is daar een dramavraag (Vraag 1) wat jy moet beantwoord en vier prosavrae (Vraag 2, 3, 4 en 5) waar jy slegs een moet beantwoord.
 5. In Afdeling B moet jy die eerste vraag (Vraag 6) beantwoord. Daarna moet jy óf Vraag 7 óf Vraag 8 beantwoord.
 6. Lees die instruksies by elke vraag noukeurig deur sodat jy presies weet wat van jou verwag word.
 7. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.
 8. Begin elkeen van die vier vrae boaan 'n nuwe bladsy in jou antwoordboek.
 9. Let op die puntetoekenning van die verskillende vrae en beplan jou tyd daarvolgens.
 10. Skryf netjies en duidelik leesbaar.
 11. Skenk aandag aan taalversorging.
-

AFDELING A LETTERKUNDE**DRAMA****VRAAG 1 DIE KOGGELAAR (Pieter Fourie)****Instruksies**

- Hierdie vraag is verpligtend.
- Hoewel dit nie bepunt sal word nie, is deeglike beplanning uiters belangrik.
- Die vraag bestaan uit 'n stelling oor die drama waarop jy in 'n mini-essay betogend moet reageer.
- Jou inleiding moet duidelik aantoon of jy met die stelling saamstem of nie en ook jou hoofargument verwoord.
- Ondersteun jou stellings deurgaans met verwysings na en/of aanhalings uit die teks.
- Jou gevolgtrekking moet terugverwys na jou argument en 'n duidelike slotsom gee.
- Bring die woordtal (ongeveer 400 woorde) onder jou mini-essay aan.
- 'n Nasienmatriks sal vir die assessering van jou mini-essay gebruik word.

'n Kaal verhoog. In die middel 'n wit, sirkelvormige vloerkleed, drie meter in deursnee; dit stel die bodem van 'n plaasdam voor. Op die kleed lê die lyk van 'n boer; in sy een hand 'n kalkkwas, langs hom 'n emmertjie en digby sy ander hand 'n .38-rewolwer. Net buite die sirkel lê die karkas van 'n week-oue lammetjie.

KNAPLAT: Dit was die laaste druppel. Dis die skok waarvan hy gepraat het.

Die lig trek in op Boet waar hy op die sirkelvormige vloerkleed – die damvloer en nog nie wit geveerf nie – staan. Die emmer en kwas is byderhand, die rewolwer lê eenkant.

BOET (*kyk op*): Wit! Wit sal ek sy vloer uitkalk dat Jy kan sien hy's leeg. (*Hy begin verf*) Wit! Wit soos ek! (*Hy staan hygend in die dam. Stadig keer sy asemhaling terug na normaal.*) Dit was al.

Stelling

Knaplat en Boet se woorde aan die einde van die drama bevestig dit wat die **toneelaanwysings** reeds van die begin af by die gehoor wil tuisbring. Dit word 'n profetiese **vooruitwysing na die mens wat oor die aarde wil heers** deur **ander te vertrap**, maar uiteindelik sy **eie ondergang** bewerkstellig.

Opdrag

Skryf nou 'n mini-essay van ongeveer 400 woorde waarin jy betogend op hierdie stelling reageer. Gebruik ten minste **DRIE** aspekte uit die toneelaanwysings, soos herhaal in die woorde van Knaplat en Boet aan die einde van die drama, om jou betoog te ondersteun.

[30]

PROSA

Instruksies vir prosavraag

- Twee vrae word oor elk van die twee voorgeskrewe romans gestel waarvan jy slegs een vraag moet beantwoord:
óf Vraag 2 óf Vraag 3 (oor *frats* – Chris Karsten)
óf Vraag 4 óf Vraag 5 (oor *Toorberg* – Etienne van Heerden).
- Hoewel dit nie bepunt sal word nie, is deeglike beplanning uiters belangrik.
- Jou literêre opstel moet beredenerend van aard wees.
- Jou inleiding moet reeds duidelik aantoon wat die uitgangspunt(e) van jou opstel is.
- Ondersteun jou stellings deurgaans met verwysings na en/of aanhalings uit die teks.
- In jou gevolgtrekking moet jy terugverwys na jou hoofargument en telkens die verwagte inhoud, soos aangedui by elke vraag, aanspreek.
- Bring die woordtal (ongeveer 600 woorde) onder jou literêre opstel aan.
- 'n Nasienmatriks sal vir die assessering van jou literêre opstel gebruik word.

VRAAG 2 **FRATS** (Chris Karsten)

Die frats [word] voorgehou as 'n persoon wat ongewoon (of dan "verskillend" of "anders") is in voorkoms of gedrag, maar die konsep word ook verder beskou as sinoniem met abnormaliteit, vreemdheid, onreëlmatigheid, misvorming en monsteragtigheid.

[Gerber, *Reviews in American History*, 1990:15; Kochanek, *Reframing the freak: from sideshow to science*, 1997:228]

In die roman *frats* word Khoena as 'n "onmens" ('n mens lyk nie so nie) beskou en worstel sy met hierdie fratsstatus wat aan haar toegeken is. Beredeneer in 'n literêre opstel watter **DRIE ander karakters of instansies** eintlik dié **titel van onmenslikheid** verdien.

Jou gevolgtrekking moet duidelik aantoon waarom die verwysing na **Khoena as "frats" ironies is** in die lig van jou bespreking rondom die eintlike frats(e) in die roman.

Belangrik: hierdie drie ander karakters of instansies kan uiteraard **NIE een van die ander "fratse" wees** wat in Archibald Varley se *shows* optree nie.

[30]

OF

VRAAG 3 **FRATS** (Chris Karsten)

Daar is onlangs aangekondig dat daar 'n **film** gemaak gaan word van die roman *frats*. Die vervaardigers het jou (as kenner van die teks) gevra om jou mening te gee oor die moontlikhede wat hierin opgesluit lê.

Beredeneer in 'n literêre opstel of die verhaal van Khoena in *frats* 'n **geslaagde film** sou wees om **menswaardigheid terug te gee** aan die historiese figuur van Sarah Baartman deur onder meer te verwys na die **genre en tydsgees** asook die **verhouding tussen die vertelruimtes, plot en spanning**.

Dui in jou gevolgtrekking duidelik aan watter **uitwerking** die film volgens jou op **vandag se gehore** sal hê.

[30]

OF

VRAAG 4 **TOORBERG** (Etienne van Heerden)

Die romantitel *Toorberg* is meerduidig.

"Paradysberg was die ander naam wat StamAbel glo oorweeg het, maar toe die aandmis uit die vleie opstaan, die ganse met hul klae begin en hy in die lig van die vlamme na die skarrelende Boesmantekeninge teen die grot se wande kyk, het hy gedink: Onbegryplike aarde. Tóórmooi. Toorberg."

[bl. 189]

Beredeneer in 'n literêre opstel in hoe 'n mate **die titel *Toorberg* die konflik binne dié ruimte voorafbepaal**. Verwys in jou opstel na **die "toor"** in "*Toorberg*", die **rol wat die berg self speel, die plaas** wat hierdie naam dra asook **die saambestaan van die lewendes en die dooies** binne hierdie ruimte.

Jou gevolgtrekking moet duidelik aantoon of *Toorberg* 'n suksesvolle naam vir die ruimte asook die plaas self is en of "*Paradysberg*" nie dalk 'n beter toekoms sou voorspel het nie.

[30]

OF

VRAAG 5 **TOORBERG** (Etienne van Heerden)

Daar is onlangs aangekondig dat daar 'n **film** gemaak gaan word van die roman *Toorberg*. Die vervaardigers het jou (as kenner van die teks) gevra om jou mening te gee oor die moontlikhede wat hierin opgesluit lê.

Beredeneer in 'n literêre opstel of *Toorberg* 'n **geslaagde historiese film** sou wees om die **geskiedenis van rassediskriminasie** in Suid-Afrika te ondersoek deur te verwys na die **genre en tydsgees, die vertelruimtes** waarbinne die verhaal afspeel asook die **plot en spanning**.

Dui in jou gevolgtrekking duidelik aan watter **uitwerking** die film volgens jou op **vandag se gehore** sal hê.

[30]

60 punte

AFDELING B TRANSAKSIONELE SKRYFWERK**VRAAG 6 VERPLIGTE VRAAG – REDAKTEURSBRIEF**

DIE STUDENT

MILLENNIËRS: Ons is apaties, maar dis nie ons skuld nie

Deur Jané de Wet, Nelson Mandela Universiteit | 28 Januarie 2019 11:11

Dit is 2019. Francois van Coke ruk nou die Afrikaanse musiekbedryf saam met die Gevaar. "Hemel op die platteland" is deesdae 'n immergewilde Instagram-onderskrif vir meisies wat êrens langs 'n grondpad staan. En hier en daar sing 'n milleniër, "kan jy apatie spel?"

Dit is inderdaad 'n baie goeie vraag.

Maar vandag skryf ek nie oor of ons dit kan spel of nie. Ek skryf oor die feit dat ons, as milleniërs, al hoe meer apaties raak.

Die woord in die liriek wat ons tog so graag saamsing, word gedefinieer as **onverskilligheid** (sonder belangstelling), **gevoelloosheid en lusteloosheid**. En asof dit nie genoeg is nie, word apatete gekonfronteer deur die **afwesigheid van drif, hartstog en strewe**.

Die gemiddelde milleniër word met elke terugslag, negatiewe kommentaar en *social media update* al hoe meer apaties.

Dis te veel moeite.

Laat ek verduidelik. Ons as Generasie Y word **geroetineer en gereguleer** om slegs te doen wat ons moet en wat van ons verwag word. Die res is heeltemal te veel moeite. Ons verlaat nie die huis of ons veilige ruimte tensy dit noodsaaklik is nie.

Die enigste motivering wat ons het om enigsins die buitewêreld te betree, is die konstante vrees dat ons iets gaan misloop, oftewel "**Fomo**" (*fear of missing out*). Dus is ons lusteloos.

Ons het bitter min vertroue in ons land. Die politieke landskap. En ons eie toekoms.

[Artikel verkort uit: <<https://www.netwerk24.com/Stemme/Die-Student/millenniërs-ons-is-apaties-maar-dis-nie-ons-skuld-nie-20190128>>]

OPDRAG

Jy het onlangs die artikel hierbo gelees. As redakteur van die tienertydskrif *Wending!* het jy besluit dat die volgende uitgawe aan die sogenaamde **millenniërs** gewy gaan word.

Skryf die **redakteursbrief van hierdie uitgawe** (die redaksionele kommentaar as redakteur) waarin jy **die mites en waarhede** rondom *jou* ervaring van millienniërs verwoord.

Jy moet veral na die vetgedrukte woorde in die artikel hierbo verwys. Dui ook aan wie jy dink **verantwoordelik** is vir die situasie waarin millienniërs hulself bevind.

Belangrik:

- Jou redakteursbrief moet 250 woorde lank wees. Bring die woordtal onder jou skryfstuk aan.
- Die hoofkwessie moet gedek word, maar jy kan verwys na ander (denkbeeldige) verwante artikels in die tydskrif om lesers se aandag daarop te vestig.
- Jou redakteursbrief moet die teikengroep aanspreek.
- Jou taal en styl moet pas by die tydskrif én jou posisie as redakteur.

[20]

Beantwoord VRAAG 7 of VRAAG 8.**VRAAG 7 BROSJURE****Waaroor is jy passievol?**

Skryf die kopie vir 'n brosjure waarin jy ander mense uitnoui na 'n fees/geleentheid/ekspo waartydens hulle meer kan leer van jou passie of hoe jy hierdie passie uiteleef.

Belangrik:

- Gee aan jou brosjure 'n prikkelende titel.
- In jou brosjure verskyn drie foto's of grafika. BESKRYF elkeen in minder as 20 woorde. (Jy hoef dus niks te teken nie!)
- Die toon van jou teks moet passievol, uitnodigend en inspirerend van aard wees.
- Die toon en styl moet jou teikenmark oortuigend betrek.
- Jou brosjure moet ongeveer 250 woorde beslaan (insluitend jou grafikabeskrywings). Dui jou woordtal onder jou teks aan.

[20]**OF****VRAAG 8 KOERANTBERIG*****IETS HET GEBEUR!***

Jy is 'n verslaggewer by die *Son*. Skryf 'n koerantberig waarin jy die gemeenskap inlig oor 'n **kontroversiële** gebeurtenis wat onlangs in jou omgewing plaasgevind het. (Dit mag fiksioneel wees.)

Belangrik:

- Gee jou berig 'n prikkelende hoofskrif/kop.
- 'n Foto of grafika sal saam met jou berig geplaas word. BESKRYF die foto/grafika in minder as 20 woorde onderaan jou berig.
- Jou berig moet ongeveer 250 woorde lank wees. Dui jou woordtal onder jou teks aan.

[20]

40 punte

Totaal: 100 punte